

SEISMOGRAF (<http://seismograf.org/>)
[FORSIDE \(/\)](#)
[FOKUS \(/FOKUS\)](#)
[PEER \(/PEER\)](#)
[PODCAST \(/LYT-DYBT\)](#)
[ARKIVET \(/ARKIVET\)](#)
[KALENDER \(/KALENDER\)](#)
[OM \(/OM\)](#)

27.09.15

http://seismograf.org/sites/default/files/article_images/bfi_forside.jpg

ÅH, GID DU DOG GAD GIDE

Bog anmeldelse af "Blik for lyd"

af [Jacob Eriksen \(/profil/jacob-eriksen\)](#)Like

I forbindelse med forskningsprojektet *Audiovisuel Kultur og den Gode Lyd* på Aarhus Universitet var publikationen af en dansksproget antologi et af de mål, der blev tilslaget. I otte artikler, der tilsammen udgør knap 200 sider, bliver forskningsprojektets forskellige bidrag eksemplificeret. Artiklernes fælles omdrejningspunkt er det akademiske studie af lyd, som på Aarhus Universitet bliver kaldt *akoustemologi*, men internationalt går under betegnelsen *sound studies*.

Definitionen af det udefinerbare

Sound studies er, som det også er tilfældet med andre akademiske discipliner med *studies* som suffiks (*cultural studies*, *performance studies*, *visual studies*, *urban studies*, etc.), en paraplybetegnelse for interdisciplinære studier, som i dette tilfælde handler om lyd. *Sound studies* kan således ikke udelukkende betegnes som studiet af lyd i sig selv. Der hvor disciplinen har sin gennemslagskraft, er derimod studiet af lyd i forhold til, ved hjælp af eller i kraft af 'alt det andet'. Således fungerer *sound studies* i den evige vekselvirning mellem udgangspunktet – lyd – og allerede etablerede discipliner som musikvidenskab, akustik, filosofi, arkitektur, kunst, psykologi, antropologi, etc. *Sound studies* lader sig derfor ikke definere som en selvstændig disciplin, men derimod altid som en disciplin imellem discipliner, som nodaden der afsøger nye veje og forbindelser mellem allerede kortlagte punkter. Således bidrager *sound studies* ikke blot til forståelsen af et givent lydligt fænomen i kraft af de etablerede discipliners allerede gjorte erfaringer, men udvider også samtidig vidensspekret hos de etablerede discipliner, som benyttes i undersøgelsen af det givne lydige fænomen.

Det interdisciplinære er således det naturlige udgangspunkt for *Blik for lyd*, hvilket titlen da også understreger i sin tydelighed: Det visuelle bliver stillet over for det auditive men med fokus rettet mod lyden. Antologien præsenterer en række artikler, som behandler emnerne spillefilm, musikvideoer, lydbøger, soundwalk, urban identitet, lydkunst, og reklamefilm, hvor det sammenbindende udgangspunkt er det multisensoriske, eller som undertitlen siger det: "om lyd i kontekst".

Blik for bog

Men før jeg behandler selve indholdet af udgivelsen, kan jeg ikke komme udenom at knytte et par ord til selve den fysiske bog, når det nu engang er det multisensoriske, der betones så stærkt i artiklerne i *Blik for lyd*: Det er mig en gåde, at bogen i sig selv er så lidt leflende for vores sanser. Omslagsdesignet minder om et retrofunky fredagsunderholdningsprogram på TV2 i år 2001. Det udstråler hverken videnskabelig seriøsitet eller vækker en pirrende nysgerrighed. Bogens indhold ligner, at det er opsat ved brug af en standardskabelon fra Microsoft Word, hvilket desværre lægger en dæmper på begejstringen i læseprocessen. Haptisk halter bogen ligeledes ved valget af semi-glinsende papir, som får interaktionen mellem bog og læser til at være en noget steril oplevelse. Det ville gavne udgivelsen, hvis der var kræset mere omkring den multisensoriske æstetik, når dette nu engang er et gennemgående tema i bogen. Desværre fremstår indholdet ved første øjekast på grund af denne indpakning en anelse halvhjertet, hvilket er en skam, især når teksterne er resultatet af års gedigen forskning og derfor har fortjent et bedre legeme.

Den udeblevne klassikerstatus

Blik for lyd, som i sin indledning bryster sig af at være den første *sound studies*-antologi på dansk, er en udmærket samling artikler, der giver bud på, hvordan *sound studies* som interdisciplinært felt kan udfoldes. Artiklernes mangfoldighed er dens styrke såvel som dens svaghed: Det brede spektrum gør, at mange læsere vil kunne resonere med en eller flere artikler, samt blive gjort opmærksom på alternative tilgangsvinkler inden for den humanvidenskabelige lydforskning; artiklerne stikker dog lidt i øst og i vest i forhold til hinanden, hvilket kan efterlade læseren forvirret over, hvad den store mening med netop denne konstellation af tekster er. Det ville have klædt antologien at have et skarpere defineret fokus end "om lyd i kontekst", som er en lige lovligt vag afgrænsning. Ydermere savner jeg at udgivelsen tør noget mere. I sagens natur må *Sound studies* i sin resistens overfor at lade sig definere forsøge at være eksperimenterende, grænsesøgende og fremadskuende. På dette punkt er *Blik for lyd* for diffus og famlende til at kunne få en fremtidig klassikerstatus. Artiklerne ville hver især gøre sig bedre, hvis de blev udgivet i antologier eller tidsskrifter inden for hvert sit felt. Om det er et udtryk for manglende redaktionelt oveblik eller om det grunder i forskningsstrategiske og bevillingøkonomiske agendaer, er kun til at gisne om. Men at forskningsfeltet *sound studies* stadig betragtes som værende i sin udviklingsfase legitimerer ikke, at man tager alt, hvad der har med lyd at gøre, og ryster det sammen. Derimod kræver en undersøgelse af ubetrukket land lige netop det modsatte: Eksperimenterende nysgerrighed, velovervejede strategier og kritisk

MODERNE MANDAGE Anmeldelse af koncertserien Moderne Mandage. (artikel/moderne-mandage)	13.03.17
SNYLTERE! Svend Hvidtfelt Nielsen anmelder bogen 'Ib Nerholm - komponisten, musikken, tiden' skrevet af musikhistorikeren Jens Brincker. (artikel/snyltere-0)	07.03.17
LYDINSTALLATIONER OG ØKOSYSTEMER Jacob Gustav Winckler anmelder udstillingen 'From here to ear v. 21' af Celeste Bouslier-Mougenot på Copenhagen Contemporary 25.11.2016-05.03.2017. (artikel/lydinstallationer-og-okosystemer)	03.03.17
KOMPLEKSE LYDMILJØER (OG HVORDAN VI LYTTER TIL DEM) Interview med Morten Riis og Marie Hejlund, som er kuratorer af projektet The OverHEARD, der er en del af Aarhus Kulturbud 2017 (artikel/komplekse-lydmiljoer-og-hvordan-vi-lytter-til-dem)	26.02.17
ET KUNSTNERISK STUDIE I LYD OG MENNESKE Ingeborg Dikkels interviewer Jenny Graf Sheppard, nyansat lektor i Lydkunst på Det Kongelige Danske Kunstakademi i København. kunstnerisk-studie-i-lyd-og-menneske)	22.02.17
LANGSOM MUSIK FOR VÅGNE LYTTERE Søren Møller Sørensen anmelder opførelsen af 'OCCAM OCCAM' af den franske komponist Eliane Radigue i Holmens Kirke fredag den 10. februar som en del af Vinterjazz 2017. (artikel/langsom-musik-for-vaagne-lyttere)	20.02.17
NETVÆRKETS YDRE GRÆNSER Tobias Linnemann Ewé anmelder to aktuelle, digitale udgivelser fra henholdsvis Brian Eno og Morten Poulsen, samt radioplattformen radio.garden. (artikel/netvaerkets-ydre-graenser)	12.02.17
LYD OG KUNST OG DUCHAMP OG GENTAGELSE OG CARDIFF OG LINDE Anmeldelse af Magnus Haglund: Lysnære. En Essai om Lyd og Kunst. Bokforlaget Korpen, 2016 og-kunst-og-duchamp-og-pentaogelse-og-cardiff-og-linde-og)	09.02.17
FIGURA FESTSPELE Andrew Mellor dropped-in on three concerts at this year's Figura Festspele, where almost every piece came with words attached. (artikel/figura-festspele)	06.02.17
ROTUNDENS REFLEKSIONER OG POSTKORT FRA PERIFERIEREN Nils Bloch-Sørensen anmelder udgivelse 'Rotunda' af Christian Windfeld og 'Postkort fra Hirsholm' af William Kudahl. (artikel/rotundens-refleksioner-og-postkort-fra-periferien)	30.01.17

1 2 ([artikel/aah-gid-du-dog-gad-gide?page=1](#)) 3 ([artikel/aah-gid-du-dog-gad-gide?page=2](#)) 4 ([artikel/aah-gid-du-dog-gad-gide?page=3](#)) 5 ([artikel/aah-gid-du-dog-gad-gide?page=4](#)) 6 ([artikel/aah-gid-du-dog-gad-gide?page=5](#)) 7 ([artikel/aah-gid-du-dog-gad-gide?page=6](#)) 8 ([artikel/aah-gid-du-dog-gad-gide?page=7](#)) 9 ([artikel/aah-gid-du-dog-gad-gide?page=8](#)) ... næste » ([artikel/aah-gid-du-dog-gad-gide?page=1](#)) sidste » ([artikel/aah-gid-du-dog-gad-gide?page=52](#))

fokus på enkeltelementer såvel som på helhed. Disse faktorer er kun glimtvis tilstede i *Blik for lyd*.

Ydermere bliver man nogle gange efterladt med indtrykket af, at redaktionsprocessen er gået lidt for hurtigt: På side 167 er der for eksempel en henvisning til fodnote 116, selvom artiklen kun indeholder 24 fodnoter – det er ærgerligt. Der henvises også flere gange til medier på tredjepartswebsites som YouTube med dertilhørende komplicerede URL-adresser, som læseren næppe ville besvære sig med at indtaste i sin browser. En simpel hjemmeside (for eksempel på Aarhus Universitets eller på forlaget Klims server) med en link-samling til det henviste materiale – eller med materialet selv så henvisningerne blev fremtidssikret – ville være at ønske. Der forekommer flere småfejl, som ikke er besludt fatale, men som desværre går udover læseoplevelsen.

De tre træffere

Jeg vil fremhæve de tre artikler i *Blik for lyd*, som vækkede min største interesse. Andre læsere vil sandsynligvis finde nogle af de andre artikler mere interessante, men det må være konsekvensen, når man vælger at skyde med spredehagl.

Mads Krogh undersøger i *Urbane assemblager. Om forholdet mellem musik lyd og lokalitet* dynamikkerne, der er udslagsgivende for at musikalske genrer kan være tilknyttet urbane steder; han indleder med eksemplerne Wienerwals, New Orleans jazz, Chicago blues, Mersey beat og Detroit techno. Hans nøgle til undersøgelsen er det deleuzianske begreb *assemblage*, som er territoriedannelser bestående af heterogene komponenter, som i deres gensidige resonans former multipliciteter. En assemblage er derfor ikke et statisk begreb, men en evigt foranderlig topologi, og sådan kan, ifølge Krogh, også musikalske genrer forstås.

Artiklen bidrager til den efterhånden store mængde lyd- og kulturforskning, der benytter sig af franske post-strukturalistiske teorier med Gilles Deleuze som *Übermensch*.

Thomas Bjørnsten Kristensen og Anette Vandsø går i dybden med med Jacob Kirkegaards CD-udgivelse *4 Rooms i Lydlige henfald – fortid/erindring/lyd i Jacob Kirkegaards 4 Rooms*. *4 Rooms* er resultatet af Kirkegaards rejse til den forladte Ukrainske by Prypiat, som Tjernobyl-ulykken i 1986 gjorde ubeboelig. Kirkegaard udvalgte fire offentlige rum (en kirke, et auditorium, en swimming pool og en gymnastiksal) og optog sine egne dehumaniserede versioner af Alvin Luciers klassiker *I Am Sitting In A Room*, resulterende i fire dronende skæringer varende i alt en time. Kristensen og Vandsø udfører en auditiv analyse af cd'en, som dog også kammer over i en brug af traditionelle musikfaglige udtryk. Hvorfor de har valgt at udføre en tonal analyse af med udgangspunkt i notationsbegreber, forstår jeg ikke. I forbindelse med *field recordings* er dette en forsimplet og ikke særlig sigende metode til forståelsen af klangmaterialet, og Kirkegaards optagelser bliver sat ind i en musikalsk tradition, hvor de ikke hører hjemme. Der, hvor artiklen bliver interessant, er i diskussionen af udgivelsens forhold til stedet og hvordan man igennem *4 Rooms* kan høre stedets ånd og historie som et abstrakt auditivt mindesmærke, hvilket skaber derfor en god modpol til Kroghs artikel.

Nina Gram har også fokus på stedsligheden, når hun i *Byens koncert - om auditive erfaringer i det urbane rum* gennemgår soundwalks hhv. af kunstnergruppen Ici-Même og af dramatikker og forfatter Jørum Rohde samt en mere generel stillingtagen til den mobile mp3-lytning. Gram analyserer disse tre kunst- henholdsvis hverdags-modi, hvorigennem vi oplever og sanser byrummet. Hun argumenterer mangefacetteret for, hvordan vi igennem soundwalk og mobil mp3-lytning får en alternativ eller udvidet sansemæssig oplevelse af og i sammenspil med byrummet.

Mens vi venter

Min største anke ved *Blik for lyd* er dens format som selvstændig bog. Hvis den havde været første bind i en årlig udgivelse af *Dansk Tidsskrift for Sound Studies*, havde artiklernes bredde i forhold til hinanden været en selvfølgelighed. Og nok betegnes *sound studies* som at være i en defineringsfase, men et er sikkert: *Sound studies* er eksperimenterende og fremadskuende, dette kan man ikke sige om *Blik for lyd*. Vi venter derfor stadig på den første dansksprogede *sound studies*-antologi

Blik for Lyd
 Redigeret af Ansa Lanstrup, Anders Bonde, Nina Gram og Charlotte Rørdam Larsen
 Udgivet på Forlaget Klim 2014
 197 sider

0 Comments

Sort by

 Add a comment...

Facebook Comments Plugin